

Živan FILIPPI

UDK: 821.163.42.09

Stručni rad

Professional paper

Primljeno: 17. ožujka 2016.

SRĐAN DUHOVIĆ: ŽIVOT U SJENI

SAŽETAK

Autor daje prikaz zbirke pjesama Srđana Duhovića ŽIVOT U SJENI, te izabire 15 pjesama iz zbirke i prevodi ih na engleski jezik.

Uzimajući u obzir dosadašnje osvrte na Duhovićevu poeziju od ponajboljih hrvatskih književnika i književnih kritičara, autor pruža vlastito viđenje ovoga žrnovskoga i korčulanskoga osebujnoga pjesnika. Pri tome analizira pjesme iz ove zbirke na način da iz njih izvlači najčešće motive Duhovićeve poezije, i rasvjetljava razna stanja pjesnikova duha koja su često povezana i sa zemljopisnim okruženjem u kojemu živi i sanjari. U ovoj se analizi spominju i istaknuti francuski filozofi dvadesetoga stoljeća, kao što su Maurice Blanchot i Emil Cioran, te književnici engleskoga govornoga područja kao što je Edgar Allan Poe, koje autor ovoga prikaza povezuje s pojedinim Duhovićevim stihovima. Uvodi se i antropološka komponenta postmoderne književne kritike koja pobliže objašnjava pojedine arhetipove iz Duhovićeve poezije i dovodi ih u vezu s općim književnim strujanjima, ističući Duhovićevu originalnost. Na kraju se autor osvrće i na jezik Duhovićeve poezije, koji se mijenja ovisno o njegovim egzistencijalnim raspoloženjima.

KLJUČNE RIJEČI: *Srđan Duhović, poezija, prijevod poezije, književna kritika*

Srđan Duhović osebujni je pjesnik našega književnoga lociusa Žrnova. On se kao zavičajni pjesnik predstavio zbirkama pjesama: *Dani do kraja, Sjena, Suton, Život u sjeni, Izgubljeni koraci*, napajajući se silnicama književne tradicije i zemljopisnog položaja svoga zavičaja. U prošlom, prvom broju književnoga časopisa *Kanavelić* pisao sam o još jednom žrnovskom književnom fenomenu, pjesnikinji Jasni Šegedin i njezinoj zbirci *Zdravamarija jedne grmuše*. Ovim mojim prikazom jedne zbirke Srđana Duhovića bila mi je želja naglasiti taj kontinuitet kvalitetne književne riječi ponikle u Žrnovu kao sinergije zemljopisnog položaja i književne tradicije

koju je začeo veliki hrvatski moderni književnik Petar Šegedin, a koja se nastavila i u prozi Ivice Duhović Žaknić i drugih.

Za Srđana Duhovića ne bismo baš mogli reći da je samozatajan i izoliran u insularnom ambijentu svojega rodnoga kraja, kao što se to svakako može kazati za Jasnu Šegedin. On je predstavljao svoju poeziju u velikim hrvatskim gradovima: Zagrebu, Splitu, Rijeci i drugima, a prisutan je na popularnim i prestižnim književnim festivalima u Sloveniji i Makedoniji. Kako su njegove pjesme prevedene na slovenski i makedonski, ovdje sam odabrao neke njegove pjesme iz zbirke *Život u sjeni* i preveo sam ih na engleski, jer sam mislio da bi tako mogao zadobiti mnogo širi čitalački krug nego što ga je imao do danas, posebice zbog beskonačnih mogućnosti diseminacije književnoga teksta putem elektronskih medija.

O Srđanu Duhoviću davno je još pisao Petar Šegedin, a u novije doba istaknuti hrvatski književnici i književni kritičari kao što su Luko Paljetak, Ivan Pandić, Goran Kalogjera, te Tonko Maroević. U svom osvrtu na zbirku pjesama Srđana Duhovića *Život u sjeni*, on ističe upravo gore spomenuti zemljopisni okvir u kojemu ovaj otočni pjesnik nalazi nadahnuće za svoje stihove:

Svaki otok je pjesma. Zatvorena, zaokružena oblika na valima pučine kao tekstura na bjelini stranice. Puteljci su stihovi, uvale rime. Ritam diktira izmjena plime i oseke. Više od metafore nazirem metonimiju: svijet za sebe, ljepota po sebi. Okviri otoka znače prostor dinamične razmjene tvari, zagrljaj nepomičnoga i pokretnoga. Kao da se vječnost tare o rub mora, kao da se prolaznost okamenjuje u koti obala...

Maroević ističe kako Duhović ne može pobjeći od svojih zavičajnih koordinata koje najčešće izražava korelativima patnje i muke: „drača, korov, trn“, „škrto kameno gnijezdo“, „pepeo i tama gusta“, „usne grize salamura“, „znojno lice, kiša, bol“, „ruke žuljave“, itd. Duhović, kako kaže Maroević, život prima iskonski dramatično, u čemu mu, možemo dodati, uvelike pomaže pozornica otočke drame, koja je već i sama drama, na što efektno ukazuje engleska književnica Rebecca West u svojoj povijesno-putopisnoj knjizi *Crno janje i sivi soko*. Na toj se sceni isprepliću zemljopis i način života, izmjena godišnjih doba i izmjena raspoloženja u pjesničkoj duši, pučko mudrovanje i univerzalno egzistencijalno strahovanje. Pjesnik u svojoj težnji da se oslobodi društvenih okova i otočke insulacije uzvikuje: „Nisam čovjek, nego vrač / blago onima koji su takvi“, što je i moto njegove zbirke pjesama. Taj njegov životni credo najavljuje sve ono šamansko i pučki magično što izbija iz dubine kolektivnog iskustva svijeta i starinskih

vjerovanja i vradžbina kojima i pučka tradicija otoka Korčule uvelike oblikuje.

Luko Paljetak vidi u lirici Srđana Duhovića osjećaj mòre i egzistencijalne tjeskobe, što svakako doprinosi pjesnikovom uzletu iznad bezimenoga pučkoga vjerovanja i maštanja, te stvaranju originalnoga književnoga stila.

Zemljopis rodnoga Srđanovoga podneblja pojavljuje se u njegovim pjesmama kao materija, čvrsti oslonac za njegove vizije. Velika stijena oko koje se obavija bršljan znači pouku i poruku o moći i samoći; dolina nad kojom lebdi duh u obliku crnoga gavrana predstavlja poovski motiv strave; glogov trn podsjeća na bolnu samoću; ptice, osobito noćne kao što su sova, vrana, ćuk, personificiraju mòru koja pjesniku krade lijepo dane. Ta Duhovićeve igra materije i duha stvara magiju riječi koja od pjesnika čini šamana, vrača i tako ga vraća u njegov prvobitni poziv: barda, duhovnog vođe naroda zabludjeloga u magli neznanja i magmi kolektivno nesvjesnoga.

To stanje duha najbolje izražava pjesnikov motiv sjene koji je i za velikoga hrvatskoga književnika A.G. Matoša bio snažna inspiracija. „Sjena je uspavano svjetlo, svjetlo što sniva u noći. Sve, sve je sjena. Svjetlo je sjena...”

Ivan Pandžić nazvao je Duhovićeve poeziju „svijetlom stranom sjene“, jer Duhović pretvara mitološki doživljaj sjene u temeljni ontološki pojam bitka. Svi mi bivstvujemo u sjeni koju ne možemo prekoračiti ali u koju se možemo sakriti pred užasima egzistencije.

Za Gorana Kalogjeru, Duhovićeve vizija svijeta je originalna, a njegovi stvaralački impulsi dolaze iz (pri)rodnoga lokalnog mikrokozmosa, pri čemu on ne oponaša slične prethodne pjesničke artefakte. Možemo kazati da je Goran Kalogjera umješno sažeo bit Duhovićeve poezije u nekoliko nadahnutih rečenica:

Sa gladnom strašću za svojim kamenim tлом, koje rađa onu vrstu poetskoga vina koje nosi duh žrnovske zemlje. Duhović je prvenstveno pjesnik Žrnova, ali isto tako i pjesnik univerzalnih pjesničkih tema. Isto tako s naslijeđem narodnog kazivanja i pjevanja, s plimom rodnog otočkog dijalekta u sebi, a radošću stvaranja u svijetu u kome živi, Duhović ispisuje poeziju tematske šarolikosti koja djeluje kao otvoreni poetski govor. Duhović ima sluha za svijet narodnih napjeva, za njegovu višeslojnu simboliku i tanane zakone u raspoređivanju zvuka i akcenta, što ima odjeka i u njegovoj pjesničkoj liri.

Da bismo Duhovića situirali u kontekst suvremene hrvatske poezije možemo se najprije poslužiti riječima jednoga od najvećih hrvatskih pisaca dvadesetoga stoljeća, koji je, kao što svi znamo, poniknuo iz Duhovićeovog rodnog mjesta, Žrnova, izvorištu zajedničkoga im književnog nadahnuća. Tako Petar Šegedin gotovo proročanski piše:

Poezija Srđana Duhovića slijedi putove kojma se kreće suvremena hrvatska poetska riječ u otkrivanju novih svjetova lirske duhovnosti, što znači doživljajnih stanja u susretima riječi. Rezultati koje je već postigao na tom putu upozoravaju da nije bez stvaralačkih mogućnosti. Naravno, pred njim su još neotkriveni horizonti onih stvaralačkih dostignuća koja traže žrtvu vlastitog bića, ona životna izgaranja koja bi trebala dati plodove što će ga u sferi hrvatskog poetskog izraza otkriti jasno prepoznatljivim licem vlastitog izražajnog karaktera.

Uvažavajući zapažanja i ocjene Duhovićeve poezije koje su izrekli istaknuti hrvatski književni kritičari, ipak ćemo se najbolje unijeti u tajanstveni svijet Duhovićeovog poetskog izraza ako ga osvjetlimo postmodernim književno-kritičkim tumačenjima na primjerima iz ove njegove zbirke.

Ona se sastoji od pedeset i jedne pjesme svrstane u četiri poglavlja / dijela: „Sjećanja“, „Posmjeh“, „Ostat ću“ i „Olujna noć“.

Već prva pjesma "Izaberi vjetar" iz prvoga dijela u kojoj dominiraju aliterativne riječi *vjetar, vrtlog, vikor, voditi* najavljuje da se pjesnikov duh Duhovićeov ne zadovoljava statičnim stanjima već da sve vidi u kretanju, olujama, dok pjesnik svoj prostor pronalazi u „pijavici“. Vjekovna težnja čovjekova da svlada gravitacijsku silu teže i da se, poput Ikara, uzdigne na nebo, dobiva ovdje svoj poetski korelativ u prirodnim elementima koji mu predstavljaju prijetnju na njegovoj vječnoj postojbini, Zemlji, ali su i način da se pomoću njih uzvisi u više sfere materije i duha.

U pjesmi *Dolina smrti* prevladavaju motivi ruža crne boje, tame, crnih gavranova, duhova umrlih, tamnozelenih zvijezda i paklene vatre i plamena. To je poovska strava iz njegove kultne pjesme *Gavran* u kojoj Edgar Allan Poe pronalazi bit poezije, definirajući je u svome analitičkom eseju *Filozofija kompozicije* kao „ljudsku žeđ za samouništenjem“. Francuski književnik i književni kritičar Maurice Blanchot određuje stravu, tjeskobu (*l'angoisse*) kao izvor književnosti. Po njemu, svaki pravi pjesnik opsjednut je motivom bitne noći, noći koja ne omogućuje bijeg u san, noći u kojoj tijelo odbija mirno ležati. To je spektralna noć olovnih snova, fantoma, duhova iz koje i ova Duhovićeova pjesma crpi svoje nadahnuće.

Takvo stanje duha nastavlja se u pjesmi *Osveta*:

*Kratka noći krupnih snova
tjeraš mene sa prozora,
iako sam slijepa sova
pusti mene do ponora*

...
*poteći će potok krvi
ali mora on biti prvi
hoću njega baš da smrvim
opit ja ću tom se krvi.*

Emil Cioran, francuski filozof rumunjskoga podrijetla, u svom eseju *Odiseja srdžbe* govori o osveti kao prapočetku književne riječi:

Furije bijahu na glasu prije bogova, uključivši i Zeusa. Osveta je prethodila Božanstvu! Tu leži vrhunska intuitivna spoznaja antičke mitologije.

Iskonske pojave strave i užasa iz spomenutih pjesama prvoga dijela Duhović pokušava ublažiti svojom pjesmom *Sjećanja* u kojoj prisjećanja na mediteransku idilu vraćaju pjesniku nadu u budućnost:

*Maslinova grana
i rumena žita,
vratit će nam ponos izgubljena lica.*

Ta se nada nastavlja u pjesmama iz drugoga poglavlja *Posmjeh* od kojih neke svojom kratkoćom i sveobuhvatnošću slike podsjećaju na haiku poeziju:

*To tvoje užareno lice
- kao vatra
- kao baklja
crveni se i gori.*

Slika vatre kao odraza sunca na Zemlji neminovno je povezana s ljubavlju i ljubavnim žarom. Tako u pjesmi *Čaša vode* pjesnik priziva čašu vode koja će utažiti ljubavni plamen.

*Čaša vode;
druga,
treća,*

*gasimo. Ljubav,
žeže,
vatra. Ljubav...
gori...
čaša vode.*

Iz primitivnih mitova o Suncu i Mjesecu, koji potiču i stvaraju vatru i vodu, suvremeni književnik crpi okosnicu svoje naracije ili poetsku sliku koja može sažeto dočarati odnose u koje se sapleće književni junak u svojoj borbi da kroz prirodne elemente doživi obnavljanje svoga tijela i duha. Mitovi o vatri ognjišta što donosi čovjeku kuhanu hranu i o vodi što omogućuje kultiviranje bilja podsjećaju ga na imaginarno doba kada se čovjek osjećao kao da je rođen iz zemlje, te bio u neposrednom dodiru s ta dva prirodna elementa. Oponašajući mitološke rituale vatre i vode, suvremeni književni junak doživljava svoj duhovni preporod, dok se u iskonskim svetkovinama vezanim uz užitke jela i ljubavi obnavlja njegovo tijelo. Starinski mitovi vatre i vode nose u sebi poetsku iskru koja raspiruje maštu postmodernog pjesnika.

U pjesmi *Romantični zalazak*, slika sunca na zalazu povezuje se s odlaskom voljene osobe koja nestaje u prirodnom elementu vodi, isto kao što se sunčev kolot utapa u beskrajno morsko prostranstvo. Antropološka struktura „Svetkovine vezane uz užitke vatre, vode, jela i tijela“ najbolje objašnjava tu alkemiju i transmutaciju ljudskih osjećaja u prirodne elemente.

*Taj topli pogled
se otapa
u čaši usana tvojih
na vrhu rumenih obraza
svjetlosti što vječno sja.*

* * *

*Ko' kapljicu užarene rose
gubim te u tihoj noći
u sjenama i tami
...u snovima.*

Romantični izlazak

U pjesmi *Moru* iz trećega dijela pod naslovom *Ostat ću*, Duhović s jedne strane koristi motiv mora kao prirodnog elementa koji omogućuje

egzistenciju njegovim sumještanima u vidu ribarske i pomorske tradicije, a što pjesnik izražava sintagmom „Žuljevita brazdo... života i nade...“ S druge pak strane, more je za Duhovića „kolijevka tame“ koja se suprotstavlja suncu što „grize usne / rumene i slane“. Tom svojom svojevrsnom dijalektikom svjetla i tame, sunca i sjene, svijetloga neba i tamnoga mora, pjesnikova riječ neprestano struji između suprotnih polova i stvara poticaj za daljnje smisljeno življenje. Svojim proturječnim asocijacijama more je neprestani izvor pjesničkih slika što odražavaju promjene ljudskih raspoloženja.

Mukotrpní trud bez nagrade također je čest motiv u pjesmama iz ovog dijela zbirke (*Težak, Rađanja, Ah! Taj kruh*):

*U blijedom znoju okupan
zlatnim blatom namazan
i tako iz dana u dan
guta znoj i odlazi u san.*

Težak

U slikama teškoga života i truda koje otkrivaju povijest njegovoga rodnoga otoka, Duhović pronalazi izvor poetskoga, te ga vješto uobličuje u svoje stihove. Ili, kao što bi rekao Emil Cioran: „Stvarati znači predavati svoje patnje, znači to željeti da drugi u njih urone i preuzmu ih, prožmu se njima i iznova ih prožive. To je istinito za pjesmu, a može biti i za svemir.“ (*Odiseja srdžbe*)

U stihovima iz četvrtog dijela *Olujna noć* i dalje su prisutne sumorne slike noći i tame, ali su sada ublažene tankim nitima sna koje ih čine podnošljivima.

*Kroz plamen izgubljene noći
teku suze grijeha tog
bodežom kroz krošnje pustolova,
krče put sniježnih misli,
pozivaju ples paukovih mreža
na tankoj niti pokisle mjesečine
umorne zvijezde prekriva teški vuneni
plašt iz kojeg poteku suze u noćne dvore,
te umivaju prozore sive
tamu i nemir noćnih slasti.*

Noć na kiši

Slike sna i sanjarenja u pjesmama *Snovi, San, Sanjarenja* predstavljaju okvir za izražavanje pjesnikove samoće, koja nestaje kada je se izrazi pjesničkim jezikom. Za Srđana Duhovića postojanje i pjesništvo su nerazdvojivi, a tiha samoća je sam izvor njegove poezije. Još je prvi moderni pjesnik Arthur Rimbaud uzviknuo „*je suis seul*“ (ja sam sâm), a Maurice Blanchot kaže da se samoća može jedino izraziti pomoću onoga što upravo poriče samoću, a to je jezik.

Duhović prevladava svoj uski životni i pjesnički lokalitet poetskim uobličeni osjećajem egzistencijalne ljudske tjeskobe ali i planetarnog smirenja. Užarene zvijezde i beskrajne planete odvođe pjesnika iz ograničene otočke osame u beskrajni svemirski prostor u kojemu se materijalno i duhovno stapaju u jedno.

*Klečeći na hladnim jezerima
ležeći na trulom sjaju izgubljena mjeseca
mašući sjajem beskraja i strasti.
Sakrivam se u paukove rupe,
plešem s mjesečevim sjajem
igram se sa užarenim zvijezdama
skakućem po skrivenim,
beskrajnim planetama.*

San

Krikovi bola i tuge iz prethodnih dijelova ove zbirke utapaju se u pjesmama iz četvrtoga dijela u smirene i tople osjećaje dobrote i humanosti. Prastara čakavština i pučko pjevanje koji su nadahnjivali prve Duhovićeve pjesme prerastaju u novovjekovnu štokavštinu jer ovaj pjesnik želi biti i univerzalni pjesnik koji će svojim pjesmama prevladati prostornu i vremensku ograničenost našega svijeta. Mikrokozam rodnoga Žrnova i otoka Korčule postaje makrokozam planete Zemlje koja hrli ususret svojem Drugom, možda vanzemaljskim bićima, a možda i susretu s onim Duhovićevim „beskrajnim planetama“.

Sigurno će se još originalnih pjesničkih ostvarenja iznjedrili iz Duhovićeve poetske duša ili iz njegovoga slojevitoga svijeta sjenâ i sanjarijâ.

Prijevod odabranih pjesama Srđana Duhovića. Pjesme je preveo Živan Filipi.

IZBOR PJESAMASELECTED POEMS*IZABERI VJETAR**CHOOSE THE WIND*

Negdje daleko u samoći
u vrtlogu vjetrova;

Somewhere far away in solitude
in the whirl of winds,

- stojim
- mislim
- kažem:

- I stand
- I think
- I say:

Izaberi vjetar, koji će nas voditi
koji će nam pravac određivati,
za kretanje. I oluje

Choose the wind that will lead us,
determine our direction
for movement, and storms

Izaberi pravac
nemoj pogriješiti
i nas unesrećiti

Chose the right direction
do not miss
and make us sad

Znam; teško je pogoditi pravac. I oluje.
Okreni se u vrtlogu tom.
Čekaj; vihor

I know, it is difficult to hit direction. And
Storms. But turn around in that whirl.
Wait; for the hurricane

- pijavicu
- svoj prostor.

- the whirlwind
- and your rightful space.

*DOLINA SMRTI**THE VALLEY OF DEATH*

Dođi u dolinu
"Dolinu smrti"
Tamo te čeka, čeka tvoj duh
Čeka te tamo, duboka jama i tama
"Dolina" je puna ruža
Ruža crne boje
Nad "Dolinom" lete crni gavrani
Dođi doli
Doli u "Dolinu"
U nepovrat
U vječnost

Come to the valley,
"The Valley of Death"
For there your ghost awaits
Deep pit and darkness wait there for you
„Valley“ full of roses, but
Roses of black colour
Black ravens fly over the „Valley“
Come down, come
Down to the „Valley“
Past recovery
Into eternity

Duh tvoj je je iz 1800. i ...
Neke...
Došao po tebe tebe ...
Naplatio dugove ...
(Čuju se duboki krikovi)

Your ghost from 1800 and ...
Some year...
Came to fetch you, you...
To collect the debts...
(One can hear deep cries)

Iz njegovih sivih krila, lete plave strelice
Iz očiju izbacuje, izbacuje zvijezde;
Tamno zelene
Žute
Crvene boje
Ljubičasti dim
    Iz njedara mu izlazi;
    Plamen
    Vatra
Dođi u "Dolinu" ...
Tamo te čekam...
Dolazim po tebe...
Dođi...
Tvoj duh te čeka...
U "Dolini" ...
    U Dolini ... smr...

From his grey wings, blue arrows fly
He throws out, throws out stars;
Darkest green
Yellow
Red colour
Purple smoke
    Comes out from his chest;
    Flame
    Fire
Come to the „Valley“ ...
I wait for you there...
I come to fetch you...
Come ...
Your ghost waits for you...
In the „Valley“
    In the Valley of... dea...

DANI DO KRAJA

Nisam čovjek, nego sam vrač
blago onima koji su takvi

Kroz lica gnjevnih ljudi
kroz križ života svog
na vrhu planine, počasti smrti
parada imućnih smrtnika
zatvara krug ponora tog

Nisam čovjek, nego sam vrač
blago onima koji su takvi

PORUKA STIJENI

Klanjam ti se stijeno,
velika al' krhka
bršljan te je sreće obavio
vrhove ti kriju mudre noćne ptice
paprati ti svjetlucaju na zlatnoj
- zlatnoj mjeseci
umiju te bodljikave sunčeve zrake

Klanjam ti se stijeno
velika i zlatna
noći i danju imaš ruho oko vrata
ruho životne moći

DAYS TO THE END

I am not a man, I am a magician
lucky those who are such

Through the cheeks of wrathful men
through the crosses of their lives
at the top of the mountain, paying honour to
death
the parade of wealthy mortals
closes the circle of this abyss

I am not a man, I am a magician
lucky those who are such

MESSAGE TO THE ROCK

I bow to you, rock,
big but fragile
the ivy of happiness wrapped around you
your tops are hidden by wise nightly birds
your ferns glow on the golden
- golden moonshine
spiky sun's rays wash you

I bow to you, rock
big and golden
you have attire around your neck
both at night and during the day
the attire of life's might

Klanjam ti se stijeno
ti što opijaš samotne noći

Stijeno! Pouka o samoći.

SJENA

Sinoć me na prozoru
vidjela
Sinoć me na ulici
srela
Negdje mi u magli
odmahnula
Tamo se malo
osmjehnula
Prolazeći me
pozdravila
Tamo mi je sve
oprostila
Opet mi se nasmiješila
Sjena.

BEZ RIJEČI

Blijeda su nam srca pjenila
od ljubavi i strasti,
gledajući drhtave dlanove,
i stisak užarenih ruku.

Mlako grlo steže riječi usahnute.
U životu grč. Grč
sebičnih tijela.

Bio je to cik zahuktale zore,
bez zvijezda, s plavim obrisom
sebična zlatna Mjeseca.
... Davne godine te.

BEZIMENOJ

Znoj lije niz žute obraze,
usne se pate,
tvoje uzaludne riječi nestaju u
ognju modre noći,

I bow to you, rock
you that makes lonely nights drunk

Rock! Message about loneliness.

SHADE

She saw me last night
at the window
She met me last night
in the street
She waved to me
somewhere in the mist
She smiled a little bit there
passing by
She greeted me
there
She admitted to me
everything
She forgave me
She smiled at me again
Shade.

WITHOUT WORDS

Our pale hearts foamed
of love and passion,
looking at the troubling palms,
and the squeeze of glowing hands.

Tepid throat squeezes withered words.
In the life cramp. Cramp
of selfish bodies.

It was the break of dawn in full swing,
without stars, with the blue contour
of selfish golden Moon.
... of that Bygone year.

TO THE NAMELESS GIRL

Sweat sheds down the yellow cheeks,
lips are full of pain,
your futile words disappear in the
blaze of a dark blue night,

snove bodljikave i puste
proždiru putovi prekriveni oblakom tame.

I žuti se žuti pokisli pjev
bruje vjetrovi teški
u naš zagrljaj.

Na laticama nabreklih nema imena tvog
žubori potok, namreškano more se smiješi
krhke grane otvaraju pute
otaca naših to je pjev
slike crtaju oblaci sijedi
na gusto ljubičasti svod.

I žuti se žuti pokisli pjev
bruje vjetrovi teški
u naš zagrljaj.

UTJEHA

Zbog tebe su napisane pjesme
i sad ih poklanjam.
Plamenom žarkih očiju čitam bol protekli
suza sreće je niz obraz pala
u potok budućih dana,
tražeći toplo gnijezdo
u suzi vreloj spas
... utjehu u tebi.

JUTRO

Vrhove zlatnih planina
grize dah sebičnog sunca
bude se ljubičasto sivi listovi
posuti draguljima rose.

Grudi liže mah plahovita vjetra,
smiješi se morski žal
miluje me tihi šapat maslinovih grana
a plavo lišće pada u zagrljaj

Crveni oblače, otvori skute,
ostavi melem,
na obrazima slijepim.

roads covered with the cloud of darkness
devour thorny and dreary dreams.

And soaked song is getting yellow
heavy winds whirr
in our embrace.

There is not your name on the swollen petals
stream babbles, rippled sea smiles
fragile branches open the ways
this is the chant of our fathers
grey clouds draw the pictures
on a dense purple vault.

And soaked song is getting yellow
heavy winds whirr
in our embrace.

CONSOLATION

Poems are written for you
and now I give them away.
I read the past pain, with eyes full of flame
tears of happiness are shed down the face
to the stream of future days,
looking for a warm nest
salvation in the warm tear
... consolation to you.

MORNING

The breath of a selfish sun bites
the tops of golden mountains
purple-grey leaves wake up
sprinkled with jewels of dew.

The sweep of the timid wind licks breasts,
the sea strand smiles
the silent whisper of olive branches caresses me
and blue leaves fall in embrace

Red cloud, open your coat-tails,
leave your balm,
on blind cheeks.

TEŽAK

Niz grudi cijedi blijedo žuti znoj
lice svjetluca na zeleno gorkom suncu
u žuljevite dlanove skuplja plodove
poštrapano krvlju i posti:
i tako iz dana u dan
sadi, bere, čupa, guta/.../

U blijedom znoju okupan
zlatnim blatom namazan
i tako iz dana u dan
guta znoj i odlazi u san.

AH! TAJ KRUH

Usne grize salamura
teško vrijeme,
jugo,
bura,
Znojno lice,
kiša,
bol,
ruke žuljave. I noge
mokre,
krvave,
taj život neispavan,
težak,
gorak. Kruh
krvlju poštrapan
znojem
i posti.
Takav je (...)
Na moru
Na koči.

LJETNE ISKRICE

Mirni pogled se zrcali
u plavi, u topli dom
pozlaćene usne
dragulja je zov.

FIELD LABOURER

Pallid yellow sweat drips down the chest
face glitters on the green bitter sunshine
he collects fruits, sprinkled with blood,
in the callous palms and fasts:
and thus from day to day
he plants, gathers, scraps, swallows/.../

In pale sweat washed
smeared with golden mud
and thus from day to day
he swallows sweat and departs into dream.

AH! THAT BREAD

Lips are bitten by brine
heavy weather,
south wind,
'bura',
Sweaty face,
rain,
pain,
callous hands. And wet
feet,
bloody,
that life in need of sleep,
hard,
bitter. Bread
sprinkled with
blood and sweat
and fasts.
Such is (...)
In the sea
on board the trawler.

SMALL SUMMER SPARKS

A calm glance is reflected
in the blue, warm home
gilt lips
are the call of jewels

U njedrima našim
zvjerka je žeđ
k'o zalutale ptice podmukli
pjev
sutonu zlatnom odsječen
skut
kapima slanim označeni
put.

In our bosoms
wild animal is thirsty
treacherous chant of a strayed
bird
the coat-tail is cut off the golden
sunset
the path is marked by salty
drops.

NOĆ NA KISI

Kroz plamen izgubljene noći
teku suze grijeha tog
bodežom kroz krošnje pustolova,
krče put snježnih misli,
pozivaju ples paukovih mreža
na tankoj niti pokisle mjesečine
umorne zvijezde prekriva teški vuneni
plašt iz kojeg poteku suze u noćne dvore,

te umivaju prozore sive
tamu i nemir noćnih slasti.

NIGHT IN THE RAIN

Through the flame of a lost night
the tears of that sin flow
they hack out a way of snowy thoughts,
with the knife through the branches of an
adventurer,
they call for the dance of spider's webs
on a thin thread of the soaked moonshine
heavy woollen mantle covers tired stars
the mantle from which
tears flow into nightly courtyards
and wash grey windows
darkness and the unrest of nightly delights.

SAN

Na koljenima gasim svijeću
svijeću surova dana
- hoću da bude mrak
- hoću da bude tama.

DREAM

I extinguish the candle on my knees
the candle of a cruel day
- I want dusk
- I want darkness.

Klečeći na hladnim jezerima,
ležeći na trulom sjaju izgubljena mjeseca
mašući sjajem beskraja i strasti,
sakrivam se u paukove rupe,
plešem s mjesečevim sjajem
igram se sa užarenim zvijezdama
skakućem po sakrivenim,
beskrajnim planetama.

Kneeling on cold lakes
lying on the rotten glare, of the lost Moon
waving with the radiance of infinity and
passion.
I hide in the spider's lairs,
I dance with moon's brightness
I play with stars glowing hot.
I spring on the hidden,
endless planets.

SANJARENJA

Stajati na kraju puta,
ljljanom u ruci, bakljom gorkih snova
na horizontu mračnih igara noći,

REVERIES

To stay at the end of the road,
with a lily in the hand, the torch of bitter dreams
on the horizon of dark plays of night,

zatvora puta-jedara sreće	of the prison roads-sails of happiness
Oh, proljetna noći	Oh, you, spring-night
pokisli slavuju	you, soaked nightingale
mokra cigareto	you, wet cigarette
pogažena ružo	you rose, trampled down
Vidjeti tebe, tebe leptiru–ptico grabežljiva	To see you, you butterfly – rapacious bird
kroz mudre mjesečeve pjege	through wise specks of moon
kroz kapljicu sirove rose	through a drop of raw dew
kroz noć ...	through the night...
Oh, proljetna noći	Oh, you, spring-night
pokisli slavuju	you, soaked nightingale
mokra cigareto	you, wet cigarette
pogažena ružo	you rose, trampled down

LITERATURA

- Duhović, Srđan. Život u sjeni. Žrnovo: Vlastita naklada, 1998.
- Kalogjera, Goran. Korčulanska pera. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci, 2003.
- Gregory, Derek. Geographical Imaginations. Oxford: Blackwell, 1994.
- Feder, Lillian. Ancient Myth in Modern Poetry. Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1971.
- Filippi, Živan. Sedam antropoloških struktura u postmodernoj književnosti. Zagreb: „August Cesarec“, 1985.

SRĐAN DUHOVIĆ: ŽIVOT U SJENI

ABSTRACT

The author analyses the collection of poems by Srđan Duhović under the title LIFE IN THE SHADE, and selects 15 poems, which he translates into English.

Taking in consideration the previous reviews on Duhović's poetry by the best Croatian writers and literary critics, the author offers his own perception of this original poet of Žrnovo and Korčula. He analyses some poems from this collection in such a way that he comments on the most often motives in Duhović's poetry and sheds light on various states of the poet's mind, which are most often connected with the geographical environment in which the poet lives and works. In this analysis, some worldly known philosophers and writers are mentioned as, for example, the French 20th century philosophers Maurice Blanchot and Emil Cioran, and the American poet Edgar Allan Poe. The author connects them with some verses of the analysed poet, but he also points out Duhović's originality. He introduces in this analysis of him the anthropological dimension of the postmodern literary criticism explaining in some details some of the archetypes from Duhović's poetry and introduces them in the general literary currents. At the end, he mentions the language of Duhović's poems, which changes depending on his existential moods.

KEY WORDS: *Srđan Duhović, poetry, poetry translation, literary criticism*